

ספר
תפארת שלמה
המפואר
על התורה

זה ספר כתבי קודש, דברי תורה אשר יצא מפי אבות הצדיק איש חי ורב פעלים, חכם הרזים, המאיר לארץ ולדורים, דולה מבארות עמוקים, דברים נחמדים שבעתים מזוקקים, מפז ומפנינים יקרים, שפתי כהן ישמרו דעת וחוקים ישרים, על סדר פרשיות התורה ונביאים וכתובים ולקוטים מש"ס המה מסודרים, כולו ממתקים ומחמדים, ותוכם רצוף רזים צפון לישרים, שמו נודע כשערים,

כבוד אדמו"ו הרב הגאון הסידיא זפרישא צדיק יסוד עולם עמוד הימיני
פטיש החוק נר ישראל אספקלריא המאירה פאר הדור

מו"ה **שלמה** בהרב המופלג החסיד מו"ה **דוב צבי הכהן** זלה"ה

אבדק"ק **רדאמסק**

שלמה שמו ושלומה משנתו, לזכר עולם יהיה צדקתו, מהרה ישמע קול מבשר
מוב לשארית בני"י חבל נחלתו, הכהן יעמוד לאורים ויהיש לנו קץ פדותו.

נוסח שער דפו"ר

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, בהגהה מדויקת ומתוקנת,
נוספו רבבות מראי מקומות וצינונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים,
הקטעים חולקו לפיסקאות קצרות, נוספו סימני פיסוק וניקוד
ובתוספת אלפי כותרות משנה

יוצא לאור ע"י ממלכת התורה "עוז והדר"
שנת תשע"ט לפ"ק

תפארת שלמה

המפואר

יוצא לאור על ידי ממלכת התורה "עוז והדר"
בנשיאות הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א
אב"ד דק"ק באר משה מאנסי
נשיא וראש ממלכת התורה

ראש בית המדרש ועורך ראשי
הרב מנחם מגדל פומרנץ

עורך אחראי הרב אהרן פישור
מבקר אחראי הרב יעקב יוסף טשערסקי

עורכים ומבקרים

הרב יחיאל אורבך	הרב יהודה זייבלד
הרב יהושע בליזנסקי	הרב צבי כהן
הרב יואל גוטליב	הרב מרדכי ליברמנש
הרב שמעון אהרן גוטליב	הרב ישראל רובין
הרב יוסף חיים דחבש	הרב זעליג רוזנשטרן
הרב זושא דינקלס	הרב פלטיאל שוורץ
הרב נתנאל וולנר	הרב אליהו מנחם שטלינג
הרב ישראל ורשביאק	הרב ברוך שמחה שלסר

פרקי תולדות: הרב צדוק רוזנשטרן
עימוד: הרב יצחק קפלר

כל הזכויות שמורות
לממלכת התורה "עוז והדר"
Rabbi Y. Leifer
8 Truman Ave.
New square N.Y.10977

היות ומושקע במהדורה חדשה מפוארת זו הון רב וייגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאכסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס, בביאורים במקורות ובכל ההוספות. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדן. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

הארות והערות יתקבלו בברכה
ת.ד. 9359 בית שמש
פקס: 03-5423180

להקדשות והנצחות:
1-845-4069099

oiz@oizusa.com

PO Box 340 Monsey NY 10952

נדפס בארץ ישראל
על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת
Printed in E. ISRAEL

לוחות: הפאר ירושלים
עיצוב כריכה ושער: ג. ויסקופף

בארץ ישראל: טל. 02-9924603 פקס. 03-5435884
בארה"ב: tel. (718) 437-0054 fax. (718) 437-3514
באירופה: 44-20-8806-0176

הפצה והזמנות:
'היכלי תורה'

יהי רצון מלפני הצורא צרוך הוא שזוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ציראה וצאהבה, וזוכה לראות צנחמת זיון וירושלים וישראל, וימלא כבודו את כל הארץ צמהרה צימינו אמן: (מכתי"ק)

לשם יחוד קודשא צריך הוא ושכינתיה לייחד שם הוי"ה צרוך הוא, הנני מתחיל לכתוב לנפשי דברי יראת שמים ותוכחת מוסר על סדר פרשיות התורה.

פרשת בראשית

שנים, כמו שכתבו המפרשים על ה' אלהינו ה' אחד' (דברים ו ד), שהוא אחד האחדות ולא אחד המנין, וכיון שנוכר התורה קנין אחד, אם כן אין לך עוד קנין דוגמתו, ואיך אמר מיד שמים וארץ קנין אחד, והוא סותר להקודם, וכן צבולם קשה כואת. וגם מה תועלת מגיע לנו ממשנה הזאת לקבל ממנה הנהגה לעבודת ה'.

המשנה מלמדת איך יזכו כל ישראל לעוה"ב

וגראדה לי שהמשנה הזאת מלמדת אותנו דרכי ה' וחסדיו וטובו, שבחסד צרא את העולם צרוננו הטוב, ולזה המשנה הזאת היא סיוס למסכת אבות, שמסכת הזאת כולו שער להנהגת האדם להיות לו חלק לעולם הבא, וכמו שהתחיל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וגם סמיכת המשנה שלאחריה 'רצי חנניא בן עקשיא אומר רבה הקדוש צרוך הוא' וכו'.

קנין העוה"ב אף שלא קיים תרי"ג מצוות

דהנה ידוע מפי הספרים הקדושים, שעיקר ציראת העולם היה להיטיב לצרואיו להיות להם חיים וקיום לעולם הבא, וזהו על ידי תורה ומצוות. והנה היה גלוי וידוע לפני הצורא צרוך הוא, שכמעט בזמן הזה אינו

דקדוקים במשנת חמשה קנינים קנה לו הקב"ה בעולמו

בראשית. תרגום ירושלמי 'צחוכמא' וכו'. הפירוש צוה, נקדים הפסוק צתהלים ק"ד (פסוק כד) 'מה רבו מעשיך ה' כולם צחכמה עשית מלאה הארץ קנייך'. צהקדים דברי חכמים צמסכת אבות פרק ו' (מ"י), חמשה קנינים קנה לו הקדוש צרוך הוא צעולמו, תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, אצרהם קנין אחד, ישראל קנין אחד, צית המקדש קנין אחד. כצר הרעישו המפרשים צמשנה זו, מה הכוונה צקנינים הללו, הלא כצר ניתנה לנו התורה, ומה מודיע לנו המשנה אם הוא קנין או חזקה, וכן צשאר הדברים.

ועוד מה שדקדקו צספר מדרש שמואל, מה שאמר צכל אחד ואחד קנין אחד, כיון שהתחיל חמשה קנינים הם, הוה ליה למימר תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין שני וכו', כמו שנאמר צמעשה צראשית (פסוק ה) 'ויהי ערב ויהי צוקר יום אחד' וגו', 'ויהי ערב ויהי צוקר יום שני' וגו' (פסוק ט). ועוד כיון דקחשיב כל קנין לאחד, אם כן הוא סתירת קנינים להדדי, דצכל מקום שנוכר אחד לא לענין המספר הוא, שכוונתו הוא אחד ולא

הזה מצוה לאהבה וליראה אותו, שנאמר (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלהיך', ונאמר (שם פסוק ג) 'את ה' אלהיך תירא', והאיך הוא הדרך לאהבתו וליראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו ובצוראיו הנפלאים והגדולים, ויראה מהם חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, ומיד הוא אובח ומשבח ומפאח ומתאווה תאוה גדולה לידע ה' הגדול, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים מז ג) 'נמאה נפשי לאלהים לאל חי'. וכשמחשב הדברים האלה עומן הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויוודע שהוא צריה קלה מועטת לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (שם ט ד-ה) 'כי אראה שמין מעשי אצבעותיך, מה אנוש כי תזכרנו' וגו', שמחוך כך מכיר את מי שאמר והיה העולם, עד כאן לשונו הזהב. וזה פירוש שמים וארץ קנין אחד, היינו אם האדם אינו יודע ללמוד רק הוא הולך במחשבה זאת 'מלוך על כל העולם כולו בצבודך', וכל חפצו שיהיה מלא כל העולם כולו כבודו יתברך שמו, גם על ידי זה קונה האחדות, שיהיה אחדותו יתברך שמו שורה עליו.

זיכוי הרבים הוא קנין באחדותו יתברך

אברהם קנין אחד. שמצינו (צ"ר לט יד) אברהם מגייר את האנשים, שרצה לזכות את כל העולם כולו שיהיו עובדי ה' יתברך, וכדי שיזכו לחיי עולם הבא, [וההולך בדרך זה ללמד ליושבי תבל לדעת את ה' ולקרצם לעבודתו, ישיג קנין באחדותו יתברך שמו גם כן]. והחילוק שבין שמים וארץ קנין אחד לבין אברהם קנין אחד הוא, שקנין שמים וארץ היינו שאינו חושש רק על כבוד הצורא ברוך הוא, וקנין אברהם היה לכוונת שניהם, לאהבת הצורא שיתענג בעבודתם, ואהבת העולם גם כן שיקבלו שכר טוב בעולם.

במציאות שיהיו כל ישראל מלאים בתורה ומצוות כמו התנאים והאמוראים, ומה יעשו אזובי קיר, שאחד יש לו הצנה ללמוד אך אין זידו לקיים המצוות בצדקה וגמילות חסדים, ואחד יש זידו לקיים מצוות צדקה ואין לו פנאי ללמוד, או שאין לו הצנה כלל ללמוד, כמו שאנו רואים כמה בני אדם שאין זיכולתם להצין שום דברי תורה, ואחד שאין זידו יכולת ללמוד ולא לתת צדקה, ואם כן נאמר (תהלים פט מח) 'על מה שוא בראת בני אדם', ומה נעשה צבני אדם כאלו.

חמשה קנינים לזכות על ידיהם בעולם הבא

ע"ז זה באה המשנה הזאת לנעוץ קופו בתחילתו, שהתחיל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ואם ישאלך וכי הקדוש ברוך הוא ומרן הוא, שיתן להם עולם הבא בחנם, לזה אמר חמשה קנינים הם, דהיינו שעל ידם יכול לזכות לעולם הבא. ולזה פרט התנא שבחמשה קנינים הללו, דהיינו אפילו באחד מקנינים הללו יכול לזכות לו עולמו.

עסק התורה הוא קנין באחדותו יתברך

וזוה שהתחיל תורה קנין אחד, היינו שבתורה לחוד אם אין זידו לקיים מצוות צדקה, רק בלימודו לזדו יכול להיות לו קנין ביחודו של עולם, וזה כוונתו 'קנין אחד', קנין באחדותו יתברך שמו, ויש לו חלק בעולם הבא, וממילא אם האדם לקח לו להקדוש ברוך הוא לחלקו ולקנינו, אז ממילא הקדוש ברוך הוא לוקח לו להאדם גם כן לקנינו, וכמו שנאמר (דברים לז ט) 'יעקב חבל נחלתו'.

התבוננות בבריאת שמים וארץ היא קנין באחדותו יתברך

שמים וארץ קנין אחד. בזה נקדים דברי הרמב"ם ז"ל בפרק ב' מהלכות יסודי התורה (ה"א-ב) וזה לשונו, האל הנכבד והנורא

המלך על שאינו נותן לפניו לאכול כמו הממונה שעל המאכלים, שהמלך צריך לכל, ואדם אחד אינו יכול לעשות הכל, רק בהטרפות כל בני ישראל נעשה רצון המלך. וזה שאמר כל מה שצרכה הקדוש ברוך הוא בעולמו לא בראו אלא לכבודו, וכל מי שעושה רצונו יורש עולם הזה ועולם הבא.

כל אדם יבחר הקנין הראוי לו

ואומר 'מה רצו מעשיך ה' כולם צחכמה עשית מלחה הארץ קנייך'. שלא תאמר מה צכחו של צצר ודם לעשות שהוא למטה, ואיך יעבוד לה' יתברך שהוא רחוק ממנו, כמו שנאמר (ישעיה נה ט) 'כי כגזרה שמים מעל הארץ כן גזרו דרכי מדרכיכם', על זה אמר 'כולם צחכמה עשית מלחה הארץ קנייך', צחר לך אחת מחמשה קניינים הללו, וגם כאן צאריך יכולים בני אדם לקנות להם השראת הקדושה, להיות השכינה שורה עליהם בכל מקום ובכל זמן, וק"ל.

וזוה סמיכת דברי רבי חנניא בן עקשיא, רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרצה להם תורה ומצוות, כדי שיהיה לכל אחד ואחד מצני ישראל חלק וקנין באחדות הצורה יתברך שמו, על ידי הקניינים הנ"ל, על ידי התורה או המצוות (חסר הסיוס): (מכתי"ק)

שיתוף מדת הרחמים עם מדת הדין

או יאמר, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. צמדדש רצה (צ"ר יב טו) וצפירוש רש"י ז"ל, מתחילה עלה צמחצבה לצראותו צמדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים וציתפו למדת הדין, שנאמר (להלן צ ד) 'ציום עשות ה' אלהים ארץ ושמים'.

אהבת ישראל גם היא קנין באחדותו יתברך

ישראל קנין אחד. היינו אפילו לא יהיה צידו רק אהבת ישראל לצדו, כמו שאמר הלל להגר ואהבת לרעך כמוך ואידך זיל גמור (צבת לא), צזה יש לו גם כן קנין באחדותו יתברך שמו.

התאבלות על חורבן ביהמ"ק הוא גם כן קנין באחדותו יתברך

בית המקדש קנין אחד. היינו אדם שאין צידו כל הנ"ל, רק מה שמתאבל על חורבן בית המקדש ומצטער צצרת ישראל, גם כן הוא קנין אחד, והם האצילי ציון וירושלים. וזה יש לומר פירוש הכתוב (ישעיה סו י) 'שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה', מאי קא משמע לן, פשיטא צצצנין בית המקדש יהיו ששים ושמחים כל המתאבלים עליה, רק הפירוש הוא אפילו אין צידו תורה ומצוות, רק מה שהוא מתאבל על חורבן בית המקדש, גם כן יש לו קנין באחדותו יתברך שמו. וזה שאמרו (מעניט ל:): כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה צנחמתה, פירוש רואה עתה תיכף צנחמתה. [עיינ צמדדש פרשת חיי שרה פרשה ס"צ (סי צ)].

כבודו של השי"ת על ידי שכל אחד עוסק בקנין הראוי לו

וזוה שמקיים המשנה (אבות פ"ו מ"א) כל מה צצצרה הקדוש ברוך הוא בעולמו לא צצראו אלא לכבודו וכו'. וניקח משל ממלכות צצר ודם שלמטה, שיש לו כמה משרתים לאלפים ולרצצות, ומה שזה עושה אינו יכול זה לעשות, שהאחד הוא שר המשקים, ואחד שר האופים, ואחד ממונה על הדירות, ואחד על המלצושים, ואחד על נמוסי המדינה, ואחד על המלחמות, האם נאמר שזה שהולך למלחמות צצציל המלך לא יהיה חשוב צעיני

מדת הדין מקור היצר הרע

נקדים מה שנאמר צפרשת יתרו (שמות כ טז)
 'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר
 עמנו אלהים פן נמות', הנראה לי על פי ענין
 ההמתקת הדינין צפרשם, כי שורש הדינין הם
 לנסות הצדיקים, שהרשעים נופלים תחת
 הדינים ונדצקים בהם, ומזה באים לתאוות
 עולם הזה, אבל הצדיקים מכניעים הדינים
 תחתיהם, וזה פירוש הכתוב (הושע יד י) 'כי
 ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו צם ופושעים
 יכשלו צם', דהיינו כי הצדיקים ילכו ממדריגה
 למדריגה, מהלכים צין העומדים.

במתן תורה בקשו בני ישראל להעביר מהם היצה"ר

וזוה שאמרו ישראל אל משה 'דבר אתה
 עמנו', 'דבר' לשון הנהגה, כמו שנאמר
 (תהלים מז ד) 'ידבר עמם תחתינו', דבר אחד
 לדור (סנהדרין ת.א), 'ואל ידבר עמנו אלהים'
 [שלא תהא ההנהגה על פי מדת הדין, שהוא
 שם אלהים, שמנידו צא היצר הרע, לכן לא
 מזכר שם הוי"ה רק שם אלהים. ופירוש 'פן
 נמות', היינו נפילה מהקדושה נקרא מיתה,
 רשעים צחייהם קרויים מתים (צרכות יח:)].

מדת הרחמים הוא היצר טוב

וזוה כוונת המדרש, מתחילה עלה צמחשצה
 לצרוא את העולם צמדת הדין שהוא
 הטבע, אלהיים גימטריא 'הטבע', ראה שאין
 העולם מתקיים, שיתף הקדוש צרוך הוא מדת
 הרחמים, היינו היצר טוב שצא משם הוי"ה
 צרוך הוא, ולוה נאמר אחר כך 'ה' אלהים',
 וזהו שאמרו צגמרא סוכה (צ:): אלמלא הקדוש
 צרוך הוא עוזרו לא היה יכול לו, כי היה חס
 ושלום נפילה צלא תקומה.

תכלית הבריאה שיתגבר על יצרו הרע

וזוה שהשיצ להם משה 'כי לצעבור נסות
 אחכם צא האלהים' (שמות כ ז), שאחם

רוצים להיות צלי יצר הרע, אם כן יצטל כוונת
 הצריאה שהוא לנסות צני אדם, כמו שנאמר
 (להלן צב א) 'והאלהים ניסה את אברהם', נכתב
 גם כן שם אלהים.

שמחת הצדיקים בהתגברות על היצה"ר

ובזוה יש לפרש צתהלים ס"ח (ג-ד) 'כהמס
 דונג מפני אש יאצדו רשעים מפני
 אלהים, וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים
 וישישו צשמחה', דהיינו שהרשעים אינם יכולים
 להתגבר נגד היצר הרע שהוא אש כמו שאמרו
 (סוטה ז.) לא זכו אש אוכלתם. אבל הצדיקים
 שמחים ציצר הרע, שכל הכבוד שלהם צעולם
 הצא ועיקר נחת רוח להקדוש צרוך הוא
 שעושים הוא עצור היצר הרע, שצלעדו לא היו
 עושים שום נחת רוח, וזה המצואר צזוהר
 הקדוש (ח"צ קסג.) וצמדרש רבה (צ"ר ט ז) על
 פסוק (לא) 'יירא אלהים את כל אשר עשה
 והנה טוב מאד', זה יצר הרע: (מכתי"ק)

סדר הבריאה בסוד הצמצום

**בראשית ברא אלהים את השמים
 ואת הארץ והארץ היתה
 תוהו ובוהו וחושך וגו' ויאמר אלהים
 יהי אור ויהי אור. הנראה לי, דהנה
 כשעלה צצונו לצרוא את העולמות כולם כדי
 להטיצ לצרואיו, הנה צתחילה צציכול צמצם
 וסילק האורות למעלה, להיות מקום פנוי
 להעולמות, ואחר כך המשין למטה, צסדר
 צחינת קו יושר ועגולים, כידוע ליודעי חן.**

ההשפעה מלמעלה על ידי הסתלקות החיות
 שלמטה

**ובאשר צחינת זה הצמצום וסילוק האורות
 למעלה, הוא שהיה הסיצה לכל
 העולמות והעמדם ומצצם כמו שהם, הנה כך
 הוא המדה מאז עד עתה, גם אחר המיקון,
 הנה כל עיקר המשכת העולמות והאורות**

מסירות נפש, שהוא על דרך הנהוג למעלה, שעל ידי ציטול שלמטה והסתלקות החיות למעלה, יהיה סיצת קיומו והמשכת אורו שלאחר כך, וזהו כל הימים כמו שנתבאר, כן הוא בעולם הזה, בהעלאת מיין נוקצין שעל ידי ציטול שלמטה במסירות נפש והסתלקות החיות והנפש רוח נשמה שלו מכל וכל, הנה זהו סיצת קיומו של העולם הזה להמשכת אור השפע העליונה למטה.

כל קיום העולמות מכח מסירות נפשם של עשרה הרוגי מלכות

במו שהיה זה אלל עשרה הרוגי מלכות, שהיו אז העולמות נפולים מאד, והיה חס ושלום חוזר לתוהו וזוהו, אך הנדיקים האלו במסירות נפשם וכוונתם הגדולה העלו מיין נוקצין עד מעלה מעלה, ועל ידי כן המשיכו אורות מיין דוכרין הגדולים והטובים לקיום העולמות כולם מאז ועד עתה. האמנם כי כפי ערך העלאת מיין נוקצין, וציטול שלמטה, והסתלקות החיות למעלה, כן הוא שוב צחינת השפעות מיין דוכרין מלמעלה, והנה לכך הקדושים האלו, הנה רב חילם בגודל מעלתם, כאשר הם מסרו נפשם וכל חייתם למעלה, ונתבטלו מכל וכל בעולם הזה במיתתן באותן היסורים רחמנא ליצלן, לכך הנה זכו להעלות מיין נוקצין כל כך ולקרצ היחוד, ולהשפיע חיות לעולם, לקיום כל העולמות כל הימים.

כפי מסירות נפש כן מתעורר עזר מלמעלה

זדה הוא שכתוב (תהלים מד כג-כו) 'כי עליך הורגנו כל היום', פירוש במסירות נפש על קידוש ה', 'נחשצנו כלאן טבחה, עורה למה תישן אדני'י, הוא מיין נוקצין למלכות, 'הקיצה וכו' כי שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטננו', רצה לומר נתבטל נפשינו וחיותנו עד מאד בעולם הזה, לכך 'קומה עזרתה לנו

והשפעות החיות מעולמות העליונים אל שלמטה מהם, הוא על ידי ציטול והסתלקות תחילה צחינת החיות שלמטה למעלה, אחר כך יומשך על ידי כן האורות העליונים למטה אל המקבל בדרך הנכון להם, כנ"ל. וזהו הוא צחינת העדר הקודם להויה, פירוש שצחינת הסתלקות והעדר הקודם בכל העולמות לסלק אל שלמעלה הימנו, הוא הסיבה להויה של אחר כך, צחינת 'החיות רלוא ושוב' (יחזקאל א יד).

כל ספירה ממעטת עצמה כדי להתעלות לספירה שלמעלה ממנה

והנה זה הענין הוא מצואר בכל צחינת העולמות כסדרן ממטה למעלה, כי צחינת המלכות, קודם שתעלה אל צחינת זעיר אנפין פנים צפנים, הנה תשוב לצחינת נקודה קטנה אחת, ומוזה תעלה אחר כך ביתר שאת וכו'. וכן צחינת זעיר אנפין, הנה הסתלקות אורות נחם הוד יסוד דאמא למעלה בסוד 'וראיתם על האצנים' (שמות א טז), וזהו סיצת קיומו, בסוד אין התורה מתקיימת אלא צמי שממית עצמו עליה (ברכות סג:), כידוע ליודעי חן. וכן הוא צחינת הסתלקות מוחין דזעיר ונוקביה, על ידי כן 'חדשים לצקרים רבה אמונתך' (איכה ג כג), צמעלה רבה יותר.

זדהו 'וישא יעקב רגליו' (להלן כט א), צחינת רגלין נחם הוד יסוד נשא ונסתלק למעלה, על ידי כן 'וילך ארצה בני קדם', ונשפע למטה מאורות עולמות הקדם כנ"ל. וכן הוא הדרך צחינה הזאת, בכל העולמות גבוה מעל גבוה, עד צחינת אבא ואמא, ואריך, ועתיק, ואדם קדמון, עד אין סוף צרוך הוא.

על ידי מסירות נפש מתעלים מיין נוקבין והשפע יורד מלמעלה

והנה זהו הענין להעלאת מיין נוקצין מעולם הזה למעלה, והנה הוא על ידי

שהוליאו להריגה זמן קריאת שמע היה, מה רצה להשמיענו צוה, וכי בלא זה לא היה המסירות נפש כראוי. ומה ענין שהיה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו. גם יש להצין שאלת תלמידיו רבינו עד כאן, מה היו מתמיהין עליו, וכי מה היה לו לעשות, הלא צעל כרחו היה נמסר צידם. גם צריך להצין שינוי לשונות של הצת קול, שמקודם יצאה הצת קול אשריך רבי עקיבא שיצאה וכו', ואחר כך יצאה הצת קול אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי עולם הבא. גם שינוי לשון תשובת הקדוש צרוך הוא מה שהשיב למשה ממה שהשיב למלאכי השרת.

רבי עקיבא השתוקק כל ימיו למסור נפשו לשמים

אמנם הנה חז"ל הורו לנו צוה גדול מעלת רבי עקיבא, במסירת נפשו לאלהים בהשתוקקות הענוס וגדול דביקות הנפלא שאין בזולתו, דרבי עקיבא עליו השלום היה ענינו שכל ימיו היה מחכה ומצפה באמת למסור את נפשו להריגה, מתי יצוא לידו השעה שיוכל לקיים זה בפועל ממש, ליהרג על קדושת שמו יתצרך שמו, כי מגודל האהבה והתלהבות לא היה יכול לנוח ולשקוט כל ימיו עד שיצא מחשבתו לפועל, מה שאין כן שאר בני אדם, אם כי מחויב לקבל עליו מסירות נפש על קידוש ה', ולהיות מוכן לזה בכל עת, אך לצפות ולבקש על זה, הוא מעלה גדולה מאד, אבל רבי עקיבא היה אומר כל ימי הייתי מצפה ומצטער על פסוק זה מתי יצוא לידי, כי כל יום ויום שלא צא לידו המסירות נפש בפועל להוציא מחשבתו הנה היה מצטער ודואג על זה.

השתוקקותו למסור נפשו בפועל ולא בכוננת קריאת שמע

ועוד זאת הייתה מסירת נפשו יתירה במעלה, דהנה בשעה שהוליאו זמן קריאת שמע

ופדנו למען חסדך, להשפיע לנו אורות וחסדים הטובים. וכן הוא אומר (שם קטז א-ה) 'אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני', 'אפפוני חבלי מות', פירוש במסירות נפש כנ"ל, על ידי כן 'צבא ה' אקרא', להמשיך אור העליון למטה, 'חנן ה' ונדיק ואלהינו מרחם' יותר.

מסירות נפשו של רבי עקיבא

והנה ענין הזה של מסירות נפש, צביטול והסתלקות והעלאת מיין נוקבין הגבוהים מאד, הוא שמצינו בגמרא אצל רבי עקיבא עליו השלום, דהנה אמרו חז"ל בגמרא צרכות (פא:), וזה לשונם שם, בשעה שהוליאו את רבי עקיבא להריגה, זמן קריאת שמע היה, והיו סורקין את צשרו וכו', והיה מקבל עליו עול מלכות שמים, אמרו לו תלמידיו, רבינו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'ככל נפשך' (דברים ו ה) אפילו הוא נוטל את נפשך, אמרתי מתי יצוא לידי ואקיימנו, ועכשו שצא לידי לא אקיימנו, היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד, יצתה צת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש צרוך הוא, זו תורה וזו שכרה, 'ממתים ידך ה'' וגו' (תהלים יז יד), אמר להם 'חלקם בחיים', יצתה צת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא, עד כאן. ובגמרא מנחות (כט:.) אמרו שם, כשעלה משה למרום מצאו להקדוש צרוך הוא וכו', עיין שם עוד, כשראה צמיחת רבי עקיבא אמר לפניו רבוננו של עולם זו תורה וזו שכרה, אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני, עד כאן, עיין שם.

דקדוקים בדברי חז"ל

הגדה צריך להצין דצריהם ז"ל ולדייק קצת בלשון הגמרא צמה שאמר בשעה